

суспільства та підготовки людини до економічного життя, механізм якої включає засвоєння економічних знань, перетворення економічних знань у переконання та установки, набуття вміння реалізовувати знання в економічній дійсності.

Ключові слова: економічна освіта, економічні знання, етапи, мета, задачі, завдання, принципи, цільова функція економічної освіти

УДК 37.015.31:33(477)

**ECONOMIC EDUCATION OF STUDENTS IN UKRAINE: CONTENT,
PRIORITY AREAS OF DEVELOPMENT**

**ЕКОНОМІЧНА ОСВІТА УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ В УКРАЇНІ: ЗМІСТ,
ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ**

Світлана Саяпіна

доктор педагогічних наук, професор,
E-mail: svetlana.sayapina65@gmail.com
ORCID 0000-0001-5808-7020
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет», Україна

Svetlana Sayapina

D.Sc. in Pedagogy, Professor,
E-mail: svetlana.sayapina65@gmail.com
ORCID 0000-0001-5808-7020
SHEI “Donbas State Pedagogical
University”, Ukraine

Олександр Твердохліб

здобувач 3 курсу третього
(освітньо-наукового) рівня вищої
освіти освітньої програми
«Освітні, педагогічні науки»
E-mail: tverdokhlib.oleksandr@gmail.com
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет», Україна

Oleksandr Tverdokhlib

getter of the 3st year of the third
(educational and scientific) level of higher
education of the educational program
“Educational and Pedagogical Sciences”
E-mail: tverdokhlib.oleksandr@gmail.com
SHEI “Donbas State Pedagogical
University”, Ukraine

ABSTRACT

The article notes that, in accordance with the needs of the time, economic education should be actively developed, which acts as the “alpha and omega” of social knowledge, promotes the formation of economic culture, the development of economic thinking based on a deep understanding of economic processes, which allows analyzing the facts and phenomena of economic life, factors and ways of solving economic problems, establishing links and relationships between them, makes it possible to create and function an effective market space, which is an important component of the public life of the country and individuals. It is determined that economic education is an important component of personal development and progress, the process of obtaining economic knowledge, skills, abilities and experience to achieve results – the formation of economic competence, development of economic culture, thinking, consciousness, which is realized in the form of economic behavior of the individual. It is emphasized that the purpose of economic education of students is the transfer, assimilation and accumulation of economic knowledge, skills and abilities aimed at developing rational economic behavior, forming an economic style

of thinking, economic culture and readiness to act consciously and responsibly in civil society. It is emphasized that the structural components of the economic education system are: the acquisition of economic knowledge, the transformation of economic knowledge into skills and abilities, and the acquisition of skills for the implementation of economic knowledge in professional reality. It is noted that the economic education of students takes place at all levels of education, which is reflected in educational programs, in the content of academic disciplines, textbooks, manuals, and the system of work of an educational institution. The author provides examples of educational institutions and characterizes the areas of work on training economically educated students (Sloviansk Pedagogical Lyceum of Sloviansk City Council of Donetsk Oblast, Donbas State Pedagogical University). It is summarized that national education in Ukraine is aimed at providing fundamental scientific, general cultural, practical training of student youth, formation of the intellectual potential of the nation and comprehensive development of the individual as the highest value of society, preparation of young people for life and self-realization in the financial and economic environment of the modern universe.

Key words: *economic education, content of economic education, purpose of economic education, tasks of economic education, students, educational institutions*

Актуальність теми. Сьогодні в умовах соціальних, політичних та економічних змін у державі нагальною є потреба в духовно багатих, творчих, компетентних, з активною позицією, конкурентоздатних громадянах, у яких сформовані високий рівень професійної та особистісної культури, бажання до практичної участі в процесі перебудови України. Для розв'язання таких потреб необхідно створити умови для якісної освіти учнівської молоді, зокрема й економічної. Якісна конкурентоздатна економічна освіта, як зазначили Л. Семів та Р. Семів, є ключовим, визначальним чинником конкурентоспроможності особистості, що скеровує економіку до її конкурентоздатності (Семів, 2009).

Важливість дослідження проблеми змісту економічної освіти учнівської молоді обумовлена комплексом протиріч, що потребують розв'язання: між необхідністю забезпечення розвитку сучасного суспільства, що є залежним від соціально-економічного потенціалу підростаючого покоління, підготовки молоді до розв'язання питань, спрямованих на прискорення темпів економічного зростання, і низькою ефективністю її економічної підготовки; між зрослою потребою в оволодінні необхідною сукупністю економічних знань, теорій, ідей, поглядів, що становлять основу їх економічного мислення та раціональної економічної поведінки, і недостатнім використанням міжпредметних зв'язків на всіх щаблях у галузі освіти (Дорощук, 2017). Ці та ці протиріччя визначають за необхідне, навчаючись упродовж життя, отримати сучасною молоддю принаймні загальну економічну освіту, формувати економічну компетентність.

Зазначимо, що сучасні економічні, політичні й соціальні зрушення в суспільстві (прискорення економічних реформ, удосконалення законодавчої бази та податкової політики тощо) висувають нові вимоги до економічної освіти громадян, а отже, формування економічного мислення та свідомості, бажання та потреби підвищувати рівень економічних знань, умінь і навичок, поліпшувати результати суспільно корисної діяльності, розвиток та реалізацію професійних здібностей, уміння самостійно обирати шлях у житті, правильно приймати

рішення тощо. Зважаємо на думку І. Пронікової, що економічні знання є універсальними та застосовуються в різних галузях, кожен із нас у житті є і виробником, і споживачем, і громадянином (Пронікова, 2014).

Отже, треба активно розвивати економічну освіту відповідно до потреб часу, яка є «альфою і омегою» суспільних знань, сприяє формуванню економічної культури, розвитку економічного мислення на основі глибокого розуміння економічних процесів, що уможливить проаналізувати факти та явища економічного життя, чинники та способи розв'язання економічних завдань, встановити зв'язки та відношення між ними, уможливить створення та функціонування ефективного ринкового простору, який є важливим складником суспільного життя країни та особистості (Ковальчук, 2002).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній теорії та практиці питання економічної освіти досліджували Т. Гонтар (перспективи економічної дистанційної освіти), Н. Гончарова, І. Каменева, О. Патрикеева (економічна освіта в Україні), О. Десятнюк (проблеми й тенденції розвитку економічної освіти в умовах модернізації українського суспільства), Г. Ковальчук (особливості сучасних інтенсивних технологій навчання в економічній освіті), І. Каленюк, О. Падалка (теоретичні та практичні основи економічної освіти), Г. Литвинюк (місце й роль економічної освіти в сучасних закладах) тощо.

Питання економічної освіти учнівської молоді досліджено в наукових працях Д. Антонюк, Ю. Карась, Г. Ковтун та ін. (формування економічної компетентності особистості), С. Бойчук, І. Пронікової (основні аспекти економічного виховання учнівської молоді в умовах сучасної соціально-економічної ситуації в Україні, підготовка до вибору майбутньої професії), В. Благі, П. Гейне (Р Неуне), О. Попадинець, В. Яциної (формування економічного мислення в студентів), О. Водовіз (організація економічної освіти в закладі освіти для формування економічної культури та мислення учнівської молоді), Л. Косачової (формування основ підприємницької культури учнівської молоді), М. Криловця, В. Кулішова, Л. Покась, О. Топузова, В. Яценка та ін. (зміст і методика економічної освіти й виховання), Ю. Мамус (економічна освіченість – запорука успішної самореалізації молодого людини в суспільстві), В. Панчишина (економічна освіта як важливий елемент шкільної соціалізації) та ін.

Водночас дослідження засвідчують, що в освіту України необхідно впроваджувати практику світової педагогіки, де все більше надано перевагу розглядові педагогічних аспектів економічної освіти, її сутності, змісту, структури тощо.

Формулювання цілей (мета) статті, постановка завдання. Проаналізувати й охарактеризувати зміст економічної освіти учнівської молоді.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Розуміння необхідності економічної освіти сучасної молоді насамперед підкреслено в Законах України «Про вищу освіту» (2014 р., зі змінами 2024 р.), «Про наукову і науково-технічну діяльність» (2015 р., зі змінами 2024 р.), «Про освіту» (2017 р., зі змінами 2024 р.), «Про фахову передвищу освіту» (2019 р., зі змінами 2023 р.). Так, у Законі України «Про освіту» зазначено, що метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування власної діяльності на користь іншим людям і

суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу народу України, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку країни та її європейського вибору (Закон України «Про освіту», 2017 (зі змінами 2021)), у Законі України «Про наукову і науково-технічну діяльність» підкреслено, що пріоритетною є державна підтримка розвитку науки як джерела економічного зростання та невід'ємного складника національної культури та освіти, створення умов для реалізації інтелектуального потенціалу громадян у галузі наукової та науково-технічної діяльності, забезпечення використання досягнень вітчизняної та світової науки й техніки для задоволення соціальних, економічних, культурних та інших потреб (Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність», 2015 р. (зі змінами 2024 р.)), у Законі України «Про вищу освіту», де одним з основних завдань закладів вищої освіти визначено – участь у процесі забезпечення суспільного та економічного розвитку держави через формування людського капіталу (Законах України «Про вищу освіту», 2014 (зі змінами 2024 р.)).

Досить знаковим, на нашу думку, є визнання на загальнодержавному рівні необхідності формувати в сучасного педагога підприємницької компетентності (підприємницька компетентність передбачає реалізацію здатностей співвідносити власні економічні інтереси й потреби з наявними матеріальними, трудовими, природними й екологічними ресурсами, інтересами й потребами інших людей та суспільства, застосовувати технології моніторингу ресурсів і забезпечення їх стійкого розвитку); організовувати власну трудову та підприємницьку діяльність і працю колективу, орієнтуватися в нормах й етиці трудових взаємин; аналізувати й оцінювати власні професійні можливості, здібності та співвідносити їх із потребами ринку праці; складати, здійснювати й оцінювати плани підприємницької діяльності та особисті бізнес-проекти, розробляти прості моделі дій та приймати економічно й екологічно обґрунтовані рішення в динамічному світі; презентувати та поширювати інформацію про результати й продукти власної економічної діяльності та діяльності колективу (OECD, 2018; DESECO, 2001)). Так, у професійному стандарті за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти» та «Вчитель закладу загальної середньої освіти» підприємницьку компетентність виокремлено як загальну компетентність, що забезпечує здатність до творчого пошуку й генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, керування власним життям і кар'єрою, ініціативності та підприємливості (Професійний стандарт, 2020).

Логіка дослідження потребує з'ясування сутності поняття «економічна освіта». Аналіз поглядів вітчизняних учених, педагогів-практиків уможлиблює зазначити, що економічна освіта – це:

– комплекс соціально-економічних знань, умінь і навичок для забезпечення розвитку економічної культури та свідомості як особистості, так і суспільства загалом (Ковчин, 2019; Панчишин, 201);

– засіб для розвитку економічного мислення здобувача освіти, що реалізується як економічна поведінка людини (Методичні рекомендації, 2020);

– процес, що є спеціально організованим, спланованим та керованим під час взаємодії між викладачем і здобувачами для досягнення результатів, визначених відповідними державними нормативно-правовими документами в

галузі освіти, і спрямований на вироблення раціональної економічної поведінки (Концепція економічної освіти в гімназії та ліцеї України, 2018).

Зважаємо на визначення вітчизняними вченими сутності економічної освіти та визначаємо її як важливий складник особистісного розвитку та прогресу, процес отримання економічних знань, умінь, навичок, здатностей і досвіду для досягнення результатів – сформованості економічної компетентності, розвинутої економічної культури, мислення, свідомості, що реалізується як економічна поведінка особистості.

Водночас, досліджуючи зміст економічної освіти, учені (Г. Дудка, І. Каленюк, Т. Назаренко, О. Падалка, О. Топузов та ін.) акцентували на її меті та завданні. Мета економічної освіти – формування гармонійної, різнобічно розвинутої особистості, для якої професійні знання, уміння, навички та їх постійне оновлення становлять основу самореалізації в економічній галузі суспільства (Дудка, 2017); навчання та виховання економічно активного й підприємливого покоління, формування цілісного уявлення про види життєдіяльності людини в системі знань економічної теорії, економічної політики та господарської практики (Назаренко, & Топузов, 2018). Отже, мета економічної освіти учнівської молоді – передача, засвоєння та накопичення економічних знань, умінь і навичок, спрямованих на вироблення раціональної економічної поведінки, формування економічного стилю мислення, економічної культури та готовності свідомо та відповідально діяти в громадянському суспільстві.

Для реалізації мети необхідно розв'язати основне завдання економічної освіти – формування в учнівській молоді новітнього економічного мислення. Зважаючи на це, потрібно розв'язувати проміжні завдання: засвоєння здобувачами знань законів економічного розвитку суспільства, принципів і методів господарювання, економіки та організації виробництва, формування економічних умінь і навичок економічного аналізу, раціональної організації праці; отримання базового уявлення про економіку та економічну теорію; виховання поваги до праці, людей праці, дбайливого ставлення до всіх видів власності; виховання етично-економічних якостей особистості (ощадливості, організованості, діловитості тощо) (Пронікова, 2014); обґрунтування необхідності постійного вдосконалення економічної освіти здобувачів у реальних умовах освітнього процесу; активізація шляхів підвищення ефективності економічної підготовки через пошук та вдосконалення навчальної, громадсько-практичної діяльності, їх продуктивної праці (Лапіна, 2011); постійне вдосконалення методики економічної освіти учнівської молоді в умовах освітнього процесу, створення умов для самореалізації здобувачів як активних громадян, здатних свідомо долучатися до економічного життя суспільства, осмислення індивідуального економічного потенціалу, формування здатності до економічного мислення, рис ефективного господаря, виховання діловитості, підприємливості, почуття господаря й господарської відповідальності тощо.

Складниками системи економічної освіти є засвоєння економічних знань, перетворення економічних знань в уміння та здатності, набуття навичок упровадження економічних знань у професійній діяльності.

Зауважимо, що економічна освіта учнівської молоді відбувається на всіх її рівнях, що відображено в освітніх програмах, у змісті навчальних дисциплін, підручниках, посібниках, системі роботи закладу освіти.

Наведемо приклади закладів освіти та охарактеризуємо напрями роботи щодо підготовки економічно освіченої учнівської молоді:

1. У робочому навчальному плані для основної та старшої школи Слов'янського педагогічного ліцею Слов'янської міської ради Донецької області виокремлено таку наскрізну лінію (наскрізні лінії є соціально значущими надпредметними темами, які допомагають розвитку в учнів уявлень про суспільство загалом, розвивають здатність застосовувати отримані знання в різних ситуаціях) ключової компетентності (ініціативність і підприємливість) як «Підприємливість і фінансова грамотність», що скерована на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння в реальних життєвих ситуаціях (Офіційний сайт Слов'янського педагогічного ліцею, URL: <http://surl.li/hwjvqs>). Наскрізна лінія спрямована на розвиток лідерських ініціатив, на здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, на забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо) та пов'язана з розв'язанням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів (Ільченко, Гуз, & Засекіна та ін., 2021).

Складниками компетентності «Ініціативність і підприємливість» є: уміння генерувати нові ідеї, розв'язувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності для вибору найкращого розв'язання; аргументувати та захищати власну позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання; ставлення щодо ініціативності, відповідальності, упевненості в собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших; навчальні ресурси, зокрема завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі) (Офіційний сайт Слов'янського педагогічного ліцею, URL: <http://surl.li/hwjvqs>).

2. В освітніх програмах ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (ОПП «Початкова освіта», ОПП «Середня освіта (Інформатика), ОПП «Дошкільна освіта» тощо) виокремлено освітній компонент «Менеджмент, маркетинг, економіка освіти» (3 кредити ЄКТС). Метою вивчення цієї навчальної дисципліни є формування в здобувачів сучасного економічного мислення та освоєння ними методологічних основ управління закладом освіти з урахуванням специфіки галузі, використовуючи сучасні прогресивні підходи щодо організації управлінських процесів; методи та засоби маркетингового управління, зокрема й диджитал-маркетингу; інструменти управління фінансово-економічною діяльністю закладів освіти (Артюхіна, 2023). У змісті навчальної дисципліни розглянуто питання: освіта як частина економічної системи суспільства, сутність та основні поняття менеджменту, маркетингу та економіки освіти, вплив чинників ринкового середовища на діяльність освітньої галузі, фінансова система освіти України та її сучасний стан, економічна сутність освітньої послуги, ресурси освітньої галузі, фінансова діяльність закладів освіти тощо.

Отже, зазначимо, що сучасні заклади освіти активно впроваджують у

навчальний процес економічну освіту, докладають зусиль щодо забезпечення методологічної, навчально-виховної, компетентісно-формуальної, світоглядно-ціннісної єдності в процесі викладання дисциплін економічного профілю, сприяють отриманню базових економічних знань, розвитку уміння використовувати їх для розв'язання життєвих ситуацій, сприйняття цілісного економічно-предметно-просторового середовища, формування економічної компетентності, ініціативності та підприємливості, уміння практично використовувати економічні знання для вдосконалення та розвитку технічного, фінансового, соціально-економічного тощо забезпечення організаційно-економічних й управлінських процесів, розвитку особистісного потенціалу економічної діяльності на засадах соціального партнерства та відповідальності та як наслідок забезпечують становлення «самостійного дбайливого господаря, який відчуває потребу в особистій економічній культурі, в інноваційному застосуванні знань на практиці, у прагненні до ділового успіху» (Гіптерс, 2005) та високу конкурентоспроможність учнівської молоді на ринку праці.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Одним із важливих стратегічних завдань закладів освіти України є інтегрування їх у єдиний європейський освітній і науковий простір. При цьому така освіта має не лише вузькоспеціалізований, а й загально-світоглядний, особистісно-формульний характер. Аналіз змісту економічної освіти учнівської молоді уможлиблює зазначити, що вітчизняна освіта в Україні спрямована на забезпечення фундаментальної наукової, загальнокультурної, практичної підготовки учнівської молоді, формування інтелектуального потенціалу нації та всебічного розвитку особистості як найвищої цінності суспільства, на підготовку молоді до життя та самореалізації у фінансово-економічному середовищі сучасної світобудови.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

Артюхіна, М.В. (2023). Силабус навчальної дисципліни «Менеджмент, маркетинг, економіка освіти». Слов'янськ: ДВНЗ «ДДПУ», 8 с.

Гіптерс, З. (2005). Виховання діловитості і творчості майбутніх фахівців економічного профілю. Рідна школа, (12). С. 49–52.

Дорошук, Н.І. Вектор розвитку економічної освіти: проблеми та шляхи вирішення. *Економіка і суспільство*, (13). С. 453–456.

Дутка, Г. (2017). Сучасний стан та перспективи розвитку економічної освіти в Україні. *Nauki Ekonomiczne*, (25). S. 125–141.

Закон України «Про вищу освіту» від 01.01.2014 р. (зі змінами від 16.08.2024 р. № 3642-IX). *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2024, № 47, ст.384. URL: <http://surl.li/dwaig>.

Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. (зі змінами від 06.06.2024 р. № 3792-IX). *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2024, № 1, ст. 2. URL: <http://surl.li/cfuazu>

Законі України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 р. (зі змінами від 27.06.2024 р. № 3760-IX). *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2024, № 1, ст. 2. URL: <http://surl.li/mkwjry>

Ільченко, В.Р., Гуз, К.Ж., Засекіна, Т.М., Ільченко, О.Г., Гринюк, О.С., Антонюк, М.А., Олійник, І. М., Білик, Н.І., Ляшенко, А.Х., & Педенко, В.П.

(2021). Формування наукової картини світу учнів ліцею в умовах інтеграції змісту освітніх галузей: практичний посібник. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 324 с.

Ковальчук, Г.О. (2002). Організація навчання з економіки: навчальний посібник. Київ: Нац. пед. ун-т ім. М.Драгоманова, 305 с.

Ковчин, Н.А. (2019). Роль шкільної економічної освіти у формуванні підприємницької компетентності старшокласників. *Педагогічна освіта: теорія і практика*: Зб. наук. праць / гол. ред. Лабунець В.М. Кам'янець-Подільський, (26 (1-2019)). С. 112–117.

Лопіна, Т. (2011). Формування економічного мислення у студентів-фахівців економічного профілю. *Нова педагогічна думка*, (1). С. 55–58.

Методичні рекомендації про викладання економіки у 2020/2021 навчальному році. Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 11.08.2020 № 1/9-430

Офіційний сайт Слов'янського педагогічного ліцею, URL: <http://surl.li/hwjvqs>

Панчишин, В. Г.(2016). Економічна освіта як важливий елемент шкільної соціалізації. *Педагогічний пошук*, (2). С. 36–40.

Пронікова, І.В. (2014). Економічна освіта шкільної молоді. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. Чернігів: ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка, (117). С. 61–64.

Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». Наказ Мінекономіки № 2736 від 23.12.2020 р. URL: <http://surl.li/ecfvh>

Семів, Л.К., & Семів, Р.А. (2009). Вплив вищої освіти на формування людського капіталу в умовах переходу до економіки знань. *Регіональна економіка*, (1). С. 15–25.

Топузов, О.М., Назаренко, Т.Г. та ін. (2018). Концепція економічної освіти в гімназії та ліцеї України. Київ: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 48 с.

Definition and Selection of Competencies. Theoretical and Conceptual Foundations (DESECO). Strategy Paper on Key Competencies, An Overarching Frame of Reference an Assessment and Research Program – OECD (Draft), (2001).

OECD (2018). Entrepreneurship at a Glance 2018. URL: <http://surl.li/zkhivs>

REFERENCES

Artiukhina, M.V. (2023). Sylabus navchalnoi dystsypliny «Menedzhment, marketynh, ekonomika osvity». Sloviansk: DVNZ «DDPU», 8 s. [in Ukrainian].

Hipters, Z. (2005). Vykhovannia dilovytosti i tvorchosti maibutnikh fakhivtsiv ekonomichnoho profilu. *Ridna shkola*, (12). S. 49–52. [in Ukrainian].

Doroshchuk, N.I. Vektor rozvytku ekonomichnoi osvity: problemy ta shliakhy vyrishennia. *Ekonomika i suspilstvo*, (13). S. 453–456. [in Ukrainian].

Dutka, H. (2017). Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku ekonomichnoi osvity v Ukraini. *Nauki Economiczne*, (25). S. 125–141. [in Ukrainian].

Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» vid 01.01.2014 r. (zi zminamy vid 16.08.2024 r. № 3642-IX). Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), 2024, № 47, st.384. URL: <http://surl.li/dwaig>. [in Ukrainian].

Zakon Ukrainy «Pro osvitu» vid 05.09.2017 r. (zi zminamy vid 06.06.2024 r.

№ 3792-IX). Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), 2024, № 1, st. 2. URL: <http://surl.li/cfuazu> [in Ukrainian].

Zakoni Ukrainy «Pro naukovu i naukovo-tekhnicnu diialnist» vid 26.11.2015 r. (zi zminamy vid 27.06.2024 r. № 3760-IX). Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), 2024, № 1, st. 2. URL: <http://surl.li/mkwjpy> [in Ukrainian].

Ilchenko, V.R., Huz, K.Zh., Zasiakina, T.M., Ilchenko, O.H., Hryniuk, O.S., Antoniuk, M.A., Oliinyk, I. M., Bilyk, N.I., Liashenko, A.Kh., & Pedenko, V.P. (2021). Formuvannia naukovoï kartyny svitu uchniv litseiu v umovakh intehratsii zmistu osvity haluzei: praktychni posibnyk. Kyiv : KONVI PRINT, 324 s. [in Ukrainian].

Kovalchuk, H.O. (2002). Orhanizatsiia navchannia z ekonomiky: navchalnyi posibnyk. Kyiv: Nats. ped. un-t im. M.Drahomanova, 305 s. [in Ukrainian].

Kovchyn, N.A. (2019). Rol shkilnoi ekonomichnoi osvity u formuvanni pidpriemnytskoi kompetentnosti starshoklasnykiv. Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka: Zb. nauk. prats / hol. red. Labunets V.M. Kamianets-Podilskyi, (26 (1-2019)). S. 112–117. [in Ukrainian].

Lapina, T. (2011). Formuvannia ekonomichnoho myslennia u studentiv-fakhivtsiv ekonomichnoho profilu. Nova pedahohichna dumka, (1). S. 55–58. [in Ukrainian].

Metodychni rekomendatsii pro vykladannia ekonomiky u 2020/2021 navchalnomu rotsi. Dodatok do lysta Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 11.08.2020 № 1/9-430 [in Ukrainian].

Ofitsiinyi sait Slovianskoho pedahohichnoho litseiu, URL: <http://surl.li/hwjvqs>

Panchyshyn, V. H.(2016). Ekonomichna osvita yak vazhlyvyi element shkilnoi sotsializatsii. Pedahohichnyi poshuk, (2). C. 36–40. [in Ukrainian].

Pronikova, I.V. (2014). Ekonomichna osvita shkilnoi molodi. Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni T.H. Shevchenka. Serii: Pedahohichni nauky. Chernihiv: ChNPU imeni T.H. Shevchenka, (117). S. 61–64. [in Ukrainian].

Profesiinyi standart za profesiiamy «Vchytel pochatkovykh klasiv zakladu zahalnoi serednoi osvity», «Vchytel zakladu zahalnoi serednoi osvity», «Vchytel z pochatkovoï osvity (z dyplomom molodshoho spetsialista)». Nakaz Minekonomiky № 2736 vid 23.12.2020 r. URL: <http://surl.li/ecfvh> [in Ukrainian].

Semiv, L.K., & Semiv, R.A. (2009). Vplyv vyshchoï osvity na formuvannia liudskoho kapitalu v umovakh perekhodu do ekonomiky znan. Rehionalna ekonomika, (1). S. 15–25. [in Ukrainian].

Topuzov, O.M., Nazarenko, T.H. ta in. (2018). Kontsepsiia ekonomichnoi osvity v himnazii ta litsei Ukrainy. Kyiv: TOV «KONVI PRINT», 48 s. [in Ukrainian].

Definition and Selection of Competencies. Theoretical and Conceptual Foundations (DESECO). Strategy Paper on Key Competencies, An Overarching Frame of Reference an Assessment and Research Program – OECD (Draft), (2001). [in English].

OECD (2018). Entrepreneurship at a Glance 2018. URL: <http://surl.li/zkhivs> [in English].

АНОТАЦІЯ

У статті зазначено, що відповідно до потреб часу досить активним є розвиток економічної освіти, що є «альфою і омегою» суспільних знань, сприяє формуванню економічної культури, розвитку економічного мислення на основі глибокого розуміння економічних процесів, що дозволяє аналізувати факти й явища економічного життя, чинники та способи розв'язання економічних завдань, встановлювати зв'язки та відношення між ними, уможливорює створення та функціонування ефективного ринкового простору, який є важливим складником суспільного життя країни та особистості. Визначено, що економічна освіта – це важливий компонент особистісного розвитку та прогресу, процес отримання економічних знань, умінь, навичок, здатностей і досвіду для досягнення результатів – сформованості економічної компетентності, розвинутості економічної культури, мислення, свідомості, що реалізується як економічна поведінка особистості. Акцентовано, що метою економічної освіти учнівської молоді є передача, засвоєння та накопичення економічних знань, умінь і навичок, спрямованих на вироблення раціональної економічної поведінки, формування економічного стилю мислення, економічної культури та готовності свідомо та відповідально діяти в громадянському суспільстві. Підкреслено, що структурними складниками системи економічної освіти є засвоєння економічних знань, перетворення економічних знань в уміння та здатності, набуття навичок упровадження економічних знань у професійній дійсності. Зауважено, що економічна освіта учнівської молоді відбувається на всіх рівнях освіти, і це відображено в освітніх програмах, у змісті навчальних дисциплін, підручниках, посібниках, системі роботи закладу освіти. Наведено приклади закладів освіти та охарактеризовано напрями роботи щодо підготовки економічно освіченої учнівської молоді (Слов'янський педагогічний лицей Слов'янської міської ради Донецької області, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»). Підсумовано, що вітчизняна освіта в Україні спрямована на забезпечення фундаментальної наукової, загальнокультурної, практичної підготовки учнівської молоді, формування інтелектуального потенціалу нації та всебічний розвиток особистості як найвищої цінності суспільства, підготовку молоді до життя та самореалізації у фінансово-економічному середовищі сучасної світобудови.

Ключові слова: економічна освіта, зміст економічної освіти, мета економічної освіти, завдання економічної освіти, учнівська молодь, заклади освіти